

Рецензія на дисертацію
Польщі Владислава Федоровича на тему «Державно-правове регулювання
діяльності з управління небезпечними відходами», поданої на здобуття
ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Актуальність проведеного В.Ф. Польщєю дослідження проблеми державно-правового регулювання управління небезпечними відходами не викликає сумніву. З огляду на сучасний розвиток вітчизняної правової доктрини, досить широко дисертантом розглянута проблема управління у сфері забезпечення вимог екологічної безпеки в Україні. В умовах реалізації Стратегію державної екологічної політики України на період до 2030 року, Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року. особливої актуальності набуває питання перерозподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади в частині вирішення проблеми поводження з відходами. Автором визначені напрями забезпечення державно-правового регулювання управління небезпечними відходами. Наведені обставини зумовлюють актуальність теми дисертації, її важливе теоретичне та практичне значення щодо подальшого розвитку адміністративного права, господарського права, екологічного права, теорії та практики правозастосування в Україні.

Проаналізувавши зміст матеріалу, слід відмітити, що в цілому дисертаційна робота містить правові, теоретичні та організаційні засади досліджуваної теми, що базується на ретельному аналізі законодавчого масиву, практики діяльності системи суб'єктів публічної адміністрації, що мають повноваження, пов'язані з використанням небезпечних відходів в Україні та в зарубіжних країнах.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.
Рецензування дисертаційного дослідження В.Ф. Польщі дозволило зробити, що воно є структурованим та ґрунтується на результатах аналізу значної кількості

нормативно-правових актів, наукового доробку загальної теорії держави і права, конституційного, адміністративного, господарського права, а також наукових праць, присвячених окремим питанням державно-правового регулювання управління небезпечними відходами. Дисертація В.Ф. Польщі визначається як комплексне дослідження, що визначається наявним послідовним підходом до висвітлення його об'єкту та предмету, досягнення реалізації цілей та задач.

Належний ступінь наукової обґрунтованості та практичної цінності результатів виконаного дослідження, що в концентрованому вигляді знайшли відображення у сформульованих здобувачем наукових положеннях, висновках і рекомендаціях, забезпечено методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних положень; застосуванням комплексу наукових методів, адекватних об'єкту, предмету, меті і задачам дослідження; використанням сучасних досягнень юридичної науки та широкої джерельної бази дослідження; здійсненням апробації основних концептуальних ідей і положень дослідження. Вдалий вибір методів дослідження, аналіз і синтез наукової літератури, нормативно-правових актів та узагальнення отриманої інформації з метою дослідження державно-правового регулювання управління небезпечними відходами, дозволили успішно розв'язати поставлені задачі.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації підтверджується їх апробацією у відкритому друку, обговоренням на наукових конференціях, інших наукових заходах. Достовірність одержаних результатів підтверджується не тільки їх суто науковою значимістю, як певною системою здобутих дисертанткою нових знань, що заповнюють деякі прогалини в адміністративному та господарському праві України, але й їх практичною витребуваністю на сучасному етапі, зокрема для вдосконалення чинного національного законодавства в тій його частині, що стосується державно-правового регулювання управління небезпечними відходами. Проведена авторкою науково-дослідна робота є результатом її власних напрацювань, вдалою спробою визначення напрямів забезпечення ефективності державно-

правового регулювання управління небезпечними відходами.

Основні положення роботи знайшли відображення у 8 наукових працях, з них 4 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, та у 4 матеріалах і тезах доповідей на наукових міжнародних конференціях.

Здійснення аналізу дисертаційного дослідження та наукових публікацій дає підстави стверджувати про встановлення факту належної обґрунтованості результатів дисертації В.Ф. Польщі в галузі екологічного, господарського та адміністративного права як для теоретичного, так і практичного застосування в межах досягнутих авторкою мети та завдань, що є свідченням його високого наукового рівня, що підтверджується в тому числі відповідністю обсягу наукових публікацій, що висуваються відповідно до чинного законодавства України.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Новизна дослідження конкретизується в найважливіших положеннях, висновках і пропозиціях. Серед них, можна виділити наступні.

Так, здобувачем у підрозділі 1.1 до небезпечних відходів, що накопичуються в Україні, віднесено: хімічні засоби захисту рослин, що є непридатні та заборонені для використання; відходи електричного та електронного обладнання, що містять свинець, ртуть, кадмій, хром та берилій, а також бромовані антипірени, фторхлоровуглеводні, поліхлоровані біфеніли, полівінілхлорид (в тому числі ті, що потрапляють до ґрунтів та створюють загрозу для продовольчої безпеки та безпеки життєдіяльності населення). Автором визначено трансформацію науково-практичних підходів до розуміння змісту небезпечних відходів як об'єктів правового режиму, що окрім забезпечення вимог екологічної безпеки вимагає створення умов для створення сприятливих умов для інвестування до сфери виробництва, що пов'язується із операціями із електробатареями, електрообладнанням, радіоактивними речовинами, хімічними речовинами тощо.

Обґрунтованим є висновок В.Ф. Польщі, що до суб'єктного складу механізму управління небезпечними відходами віднесено сукупність фізичних осіб, юридичних осіб приватного права, а також юридичних осіб публічного права, діяльність яких має спрямовуватися на задоволення вимог національної екологічної безпеки із здійснення операцій з такими об'єктами. Автором наголошено, що ефективність здійснення управління небезпечними відходами має забезпечуватися на місцевому, національному та міждержавному рівнях взаємодії, що вимагає активізації процесів гармонізації чинного законодавства України до стандартів країн ЄС як пріоритету розвитку українського суспільства (підрозділ 2.1).

Як практично затребувана може бути охарактеризована складова дослідження В.Ф. Польщі присвячена проблематиці реалізації форм участі громадськості у сфері здійснення управління небезпечними відходами, серед яких визначено: подання індивідуального чи колективного звернення до органу державної влади та місцевого самоврядування; проведення природоохоронних заходів; поширення соціальної реклами необхідності здійснення роздільного збирання побутових твердих відходів та доведення до відома суспільства екологічної небезпеки потрапляння батарей та електрообладнання до ґрунтів України; проведення громадського обговорення проєктів нормативно-правових актів.

В дисертації містяться ряд інших положень, висновків та пропозицій, за умови запровадження яких до національного правового простору буде вирішено ряд важливих задач теоретичного та практичного спрямування, що є ознакою цілісності, завершеності та значимості наукової новизни отриманих результатів дослідження В.Ф. Польщі.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Рецензоване дослідження базується на аналізі та характеристиці вагомих, ґрунтовних наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних представників конституційного права, адміністративного права та процесу, екологічного та

природоресурсного права, фінансового права, присвячених проблематиці адаптації законодавства України про відходи до законодавства країн Європейського Союзу.

Нормативну основу дисертаційного дослідження складає Конституція України, система законодавчих актів України, сукупність міжнародних договорів та актів, як імплементовані Верховною Радою України, так і інші юридичні акти ЄС, сукупність підзаконних нормативно-правових актів, що складається із постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, нормативних актів центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, що регулюють поводження та управління відходами в Україні, а також визначення напрямів та змісту державно-правового регулювання управління небезпечними відходами. У роботі висвітлено позитивний досвід формування дохідної частини місцевих бюджетів таких зарубіжних країн, як Велика Британія, Німеччина, Франція, Польща та інші (розділ 3).

Джерелами фактичного матеріалу є результати власних досліджень, інформаційні дані центральних органів виконавчої влади, Єдиного реєстру судових рішень України.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації є достатньо обґрунтованими, з точки зору логіки та методології наукового дослідження. Їхньому отриманню передувала значна робота з аналізу нормативних актів, вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, в яких висвітлюються проблеми державно-правового регулювання управління небезпечними відходами. Високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел, узагальнених практичних матеріалів й відповідних наукових методів. Авторка методологічно правильно підходить

до визначення меж дослідження, визначаючи як межі предмету адміністративного права, так і виділення в цих межах встановлення напрямів забезпечення ефективності державно-правового регулювання управління небезпечними відходами. Крім того, авторка демонструє добре володіння формально-юридичним, системно-структурним та структурно-функціональним методами наукового пізнання, прийомами логічного аналізу і синтезу тощо.

Обґрунтованість і достовірність результатів дисертаційної роботи В.Ф. Польщі обумовлюється належним і достатньо якісним підбором емпіричної бази дослідження. Автором досліджені десятки нормативно-правових актів і значна кількість наукових джерел. До факторів, що обумовлюють достовірність та обґрунтованість дослідження необхідно віднести і досить вдало обрану структуру дисертації, яка відображає логіку викладу змісту дисертації, що дозволило Владислава Федоровича сформулювати низку важливих наукових положень, пропозицій, висновків та рекомендацій. Таким чином, висунуті авторкою задля досягнення поставленої мети завдання виконані на належному методологічному рівні, що є підтвердженням оволодіння В.Ф. Польща методологією наукової діяльності.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що сформульовані у дисертації пропозиції і висновки можуть бути використані у: *науково-дослідній діяльності* – для подальшого дослідження проблем державно-правового регулювання управління небезпечними відходами (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 31 січня 2024 р. №630-1); *правотворчій діяльності* – для вдосконалення Кодексу України про адміністративні правопорушення, Податкового кодексу України, Бюджетного кодексу України, законів України «Про управління відходами», «Про страхування» та ряду підзаконних нормативно-правових актів із питань управління небезпечними відходами; *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення діяльності суб'єктів владних повноважень у сфері дозвільно-ліцензійного провадження стосовно управління небезпечними відходами;

навчальному процесі – у викладанні студентам закладів вищої освіти дисциплін «Адміністративне право», «Господарське право», «Право екологічної безпеки», «Екологічне право», під час підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідних навчальних курсів, а також статей та наукових повідомлень (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 31 січня 2024 р. №631-1).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційна робота В.Ф. Польщі на тему «Державно-правове регулювання управління діяльності з небезпечними відходами» має структурований комплексний характер, що відповідає вимогам, викладених у нормативно-правових актах Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти та науки України, зокрема, положенням Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дисертація В.Ф. Польщі складається із анотації, вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В анотації рецензованого дослідження, виконаного В.Ф. Польщею, викладено його положення наукової новизни, досягнуті висновки та пропозиції із встановлення особливостей державно-правового регулювання управління небезпечними відходами.

У вступі автор обґрунтовує актуальність здійсненого дослідження, визначає його об'єкт, предмет, мету та завдання, окреслює зв'язок дисертаційного дослідження із науковими програмами, планами, темами. Також положення вступу дисертації В.Ф. Польщі містять у своєму змісті обґрунтування джерельної та теоретичної бази здійснених наукових пошуків,

оприлюднення методології наукового пізнання, що дозволило її авторці досягти виконання поставленої мети та наукових завдань.

У першому розділі **«Теоретичні та нормативні засади регулювання діяльності з управління небезпечними відходами в Україні»** В.Ф. Польща обґрунтував, що нормативно-правове регулювання управління небезпечними відходами в Україні здійснюється на міжнародному та національному рівнях впливу. На підставі здійсненого аналізу європейських директивних актів у сфері управління відходами встановлено, що вони переважно для української правової системи виконуються роль актів «м'якого» права та є підґрунтям для подальших процесів гармонізації національного законодавства відповідно до вимог Угоди про Асоціацію України з ЄС.

У другому розділі **«Механізм державно-правового регулювання діяльності з управління небезпечними відходами в Україні»** адміністративні процедури у сфері поводження із небезпечними відходами класифіковано: за функціями правового регулювання (регулятивні та охоронні); залежно від оплатності надання (оплатні та безоплатні); за об'єктом правового регулювання (адміністративні процедури, пов'язані із поводженням із небезпечними відходами IV класу використання (небезпечні небезпечні відходи) та адміністративні процедури, пов'язані із поводженням із небезпечними відходами I-III класів використання (безпечні небезпечні відходи)). Наголошено на необхідності у сфері управління небезпечними відходами реалізації принципу соціальної справедливості, що обґрунтовує доцільність відмови від застосування безоплатного підходу до здійснення регулятивних та охоронних адміністративних процедур.

У третьому розділі дисертації охарактеризовано тенденції розвитку міжнародного та європейського законодавства, що свідчать про стрімкий розвиток системи управління небезпечними відходами в ЄС з акцентом на розширену відповідальність виробників та утримувачів відходів, дилерів та брокерів, фінансову стійкість та стратегічне планування з метою забезпечення сталого розвитку та охорони природного середовища.

Встановлено, що важливою складовою здійснення управління небезпечними відходами відповідно до змісту європейських директив та досвіду країн ЄС є запровадження механізму розширеної відповідальності виробників небезпечних відходів, що вимагає від таких суб'єктів вжиття заходів із мінімізації кількісних показників утворення відходів, а також використання технологій повторного використання таких речовин. З'ясовано, що недотримання таких вимог спричинює настання наслідків застосування фінансово-правових стягнень до суб'єктів господарювання.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження.

Водночас схвально оцінюючи дисертаційне дослідження В.Ф. Польщі, не можна обійти увагою її певні дискусійні положення.

1. В якості зауваження рецензованого зауваження необхідно відзначити доцільність посилення емпіричної бази дослідження. Так, наприклад, було б доцільно здійснити авторське соціологічне опитування з проблематики поводження з відходами серед населення Дніпропетровської, Запорізької, Харківської областей;

2. В межах здійсненого дослідження авторові необхідно було визначити критерії відмежування техногенних відходів, техногенних родовищ корисних копалин та техногенно-мінеральних утворень як різновидів небезпечних відходів, та обґрунтувати специфіку процесу адаптації законодавства з питань використання таких об'єктів;

3. Автор оперує в аспекті визначення функціонального спрямування діяльності із адаптації законодавства України про відходи до законодавства ЄС категорією екологічної безпеки. При цьому необхідно підкреслити, що категорія «екологічна безпека» нормативно відповідно до чинного законодавства України не визначається. Отже, в межах рецензованого дослідження було б бажано обґрунтувати авторський підхід до встановлення змісту такої категорії, що визначає функціональне спрямування процесу адаптації законодавства України про відходи до законодавства ЄС.

Висловлені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованого дослідження, виконаного В.Ф. Польщі, лише спонукають до подальшої наукової дискусії за темою дослідження.

Вивчення результатів дисертаційного дослідження дає можливість стверджувати, що дисертація В.Ф. Польщі є самостійною, завершеною науковою працею, в якій запропоновано оригінальний авторський погляд на проблематику встановлення змісту державно-правового регулювання управління небезпечними відходами.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що дисертаційне дослідження «Державно-правове регулювання діяльності з управління небезпечними відходами» є завершеною науковою працею, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, запропоновано нове вирішення наукової проблеми, що полягає в комплексному аналізі стану та визначенні перспектив забезпечення ефективності здійснення управління з відходами. Робота відповідає вимогам, які закріплені у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – **Польща Владислав Федорович** – на основі публічного захисту заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

Зав. кафедри цивільного, трудового

та господарського права,

Дніпровський національний університет

імені Олеся Гончара, МОН України

д-р політ. наук, канд. юрид. наук, професор

Проректор з наукової роботи

І.Г.Алексєєнко

Марина